

Advokaatide/õigusnõustajate ELi õiguse alane koolitamine Saksamaal
Teabe esitaja: Saksamaa föderaalne advokatuur (*Bundesrechtsanwaltskammer*)
ja Saksamaa advokaatide ühendus (*Deutscher Anwaltverein*)

ADVOKAATIDE/ÕIGUSNÕUSTAJATE RIIKLIKU KOOLITUSSÜSTEEMI KIRJELDUS – Saksamaa	
1. Juurdepääs kutsealale	
Kõrgharidus/ülikooliharidus	JAH
Ülikooli õigusteaduse kraad on kohustuslik	EI Akadeemiline kraad ei ole advokaadiks saamiseks vajalik, kuid õigusteaduse üliõpilased peavad sooritama riikliku õigusteaduse eksami (vt allpool) alles pärast ülikooliõpingute (neli aastat) lõppu. Selle osa eksamist, mis käsitleb õigusvaldkonda spetsialiseerumisvaldkonda (mille valib eksaminand), korraldab ja viib läbi ülikool. See eksami osa moodustab 30% kogu eksamist, kuid praktikas on kohustuslikke õigusvaldkondi hõlmava riigieksami hinnitel suurem kaal.
Täieõiguslikuks advokaadiks/õigusnõustajaks saamise nõuded	<ul style="list-style-type: none"> • Isik peab sooritama esimese riigieksami (<i>Erstes Staatsexamen</i>) (pärast ülikooliõpingute lõppu), mille korraldab <i>Justizprüfungsamt</i> (mis on riiklik õigusvaldkonna eksameid läbi viiv organ) ja mis sisaldab ülikooli osa (vt eespool). • Isik peab läbima kaheaastase kutsepraktika, mis on ühine kõigi õigusvaldkonna töötajate jaoks ja mille korraldab riik (apellatsioonikohtud). Ajal, mil õigusvaldkonna ametile juurdepääsu saamise vastu tuntakse suurt huvi, võib piiratud koolitusvõimaluste tõttu juhtuda, et kandidaadid peavad pärast esimest riigieksamit ootama kuni aasta, enne kui nad lubatakse kutsepraktikale. • Isik peab sooritama teise riigieksami (<i>Zweites Staatsexamen</i>), mille korraldab õigusteaduse eksamiamet <i>Justizprüfungsamt</i>. • Isik peab end registreerima advokatuuris. • Nn Morgenbesseri põhimõtte alusel avalduse esitajatel peab olema samaväärne kvalifikatsioon. <p>Saksamaal ei anta sellist akadeemilist kraadi õigusteaduses, nagu seda tehakse teistes riikides, kuid isik peab läbima ülikooliõpingud ja õpingute lõpus peab üliõpilane saama diplomi konkreetsel erialal. Kuid see eksam moodustab ainult 30% kogu eksamist. Täieõiguslikuks advokaadiks saamiseks peab kandidaat sooritama esimese riigieksami ja hiljem teise riigieksami. Ülikooliõpingud kestavad tavaliselt ühiksa semestrit (neli aastat ja kuus kuud) ja need hõlmavad ka esimest riigieksamit. Esimese riigieksami kirjalik osa on eksami kõige raskem osa, sest läbikukkumise määr ulatub 30%-ni. See koosneb peaaegu eranditult juriidiliselt keeruliste juhtumite lahendamisest (peamiselt materiaalsoiguse valdkonnas). Juhtumid on esitatud lühikokkuvõttena.</p> <p>Pärast esimese riigieksami edukat sooritamist peab kandidaat läbima kaheaastase õiguspraktika (<i>Referendariat</i>), mis on sisuliselt ühetaoline kõigi tulevaste õigusvaldkonna töötajate jaoks. Praktikad korraldavad ja ka rahastavad suures osas liidumaad.</p> <p>Pärast õiguspraktika läbimist peab kandidaat sooritama teise</p>

	riigieksami. Teise eksami puhul on läbikukkumise määr oluliselt väiksem kui esimese riigieksami puhul. Kirjalik osa hõlmab kohtuotsuste, süüdistusaktide, advokaadi kirjade koostamist seoses kohtumenetlustega või lepingute kavandite koostamist seoses juriidiliselt keeruliste juhtumitega, mis on esitatud lühikeste toimingute vormis. Pärast teise riigieksami edukat sooritamist võib praktikandist saada täieõiguslik advokaat.
Alternatiivsed võimalused kutsealale juurdepääsuks	Alternatiivsed võimalused kutsealale juurdepääsuks puuduvad.

2. Koolitus kutsepraktika ajal

Kas on nõutav kutsepraktika läbimine?	JAH	Kõigil 16 liidumaal on oma õiguslik alus. Erinevused on peamiselt seotud erinevatel kutsealadel praktiseerimise kestusega.
Kohustuslik	JAH	Kindlaksmääratud kestus: kaks aastat (Referendariat).
Kutsepraktika raames pakutava koolituse korraldamise eest vastutavad struktuurid		<ul style="list-style-type: none"> Advokatuur (teeb koostööd apellatsioonikohtuga koolituse selle osa organiseerimisel, mis käsitleb advokaadi kutseala). Riigiasutus (apellatsioonikohutud korraldavad esimese riigieksami järel läbitavat kaheaastast kutsepraktikat).
Kutsepraktika raames pakutava koolituse vorm		<ul style="list-style-type: none"> Õiguslane koolitus spetsiaalse õppekava alusel, mis on ühine kõigi advokaadi praktikantide jaoks. Õigusvaldkonnaga mitteseotud kutseoskuste alane koolitus. Õigusvaldkonnaga seotud kutseoskuste alane koolitus. Arvukad teooriakursused, mis tuleb läbida.
Sobivuseksam/kontroll enne kutsepraktika algust	JAH	Enne kutsepraktika alustamist peavad kandidaadid sooritama esimese riigieksami.
Kindlaksmääratud õppekava kutsepraktika ajal	JAH	Igal liidumaal on advokaadipraktikantide jaoks oma õppekava.
ELi õigust ja keeleõpet käsitlevad erisused	JAH	<p>Õiguslik alus:</p> <p>Saksamaa kohtunike seadus (<i>Deutsches Richtergesetz</i>). Saksamaa kohtunike seaduse artikli 5a lõike 2 kolmandas lauses on sätestatud, et õpingute ajal hõlmavad kohustuslikud ained tsiviilõiguse, kriminaalõiguse, avaliku õiguse ja menetlusõiguse põhivaldkondi, sealhulgas seoseid Euroopa õigusega.</p> <p>Kutsepraktika üksikasjad sõltuvad sellest, millisel liidumaal kandidaat oma kutsepraktikat läbib.</p> <p>Esimehe riigieksam. Liidumaad vastutavad eksami sisu eest, kuid kõigis liidumaades on ELi õiguse alused eksami osa.</p>

		Teine riigieksam. Kõigis liidumaades kontrollitakse eksamil ELi õiguse alaseid põhiteadmisi (ELi õiguse aspektid tsiviil-, kriminaal- ja haldusõiguse valdkonnas). Üldiselt võib vähemalt kolm kuud kutsepraktikast (spetsialiseerumine) planeerida ELi õiguse käsitlemiseks.
Kutsepraktika periood on jagatud erinevateks etappideks	JAH	Kaheaastane periood koosneb viiest praktilise kutseõppe osast, millest igaüks kestab vähemalt kolm kuud: õpe tsiviilõiguse kohtuniku juures; õpe prokurööri (või kriminaalõiguse kohtuniku) juures; õpe haldusbüroos; vähemalt üheksakuuline õpe advokaadi juures; õpe kandidaadi omal valikul. Koolitust töökohal täiendatakse vähemalt pool päeva nädalas kestvate teooriakursustega, kus keskendutakse peamiselt menetlusõigusele või kutsealaga seotud õigusnormidele.
Kutsepraktika järgne hindamine/eksam	JAH	Kutsepraktika perioodi lõpus (18–21 kuud pärast algust) peab kandidaat sooritama kirjaliku eksami ning pärast kutsepraktika lõppu ka suulise eksami. Eksami mõlemad osad korraldab ja viib läbi <i>Justizprüfungsamt</i> . <i>Justizprüfungsamt</i> on riigiasutus, mis on pädev viima läbi kõiki eksameid, mille õigusteaduse üliõpilane või praktikant (<i>Referendar</i>) peab sooritama.

3. Täiendusõppe ja spetsialiseerumisõppe süsteem

Täiendusõppe ja spetsialiseerumisõppe eristamine	JAH	
Täiendusõppe/spetsialiseerumisõppe läbimisega seotud kohustused	JAH	Täiendusõppe läbimise kohustused on sätestatud föderaalsetes õigusaktides (föderaalse advokaatide seaduse (<i>Bundesrechtsanwaltsordnung – BRAO</i>) § 43a lõige 4 ja konkreetsele valdkonnale spetsialiseerunud advokaate käsitleva õigusakti (Fachanwaltsordnung – FAO) § 15).
Kohustused seoses võõrkeelte õppimisega		Kohustused puuduvad, kuid võõrkeelekursused on ülikoolide õppekavade osa.
Täiendusõppe/spetsialiseerumisõppe raames ELi õiguse omandamisega seotud kohustused	JAH	ELi õiguse alased teadmised on vajalikud spetsialiseerunud advokaadina (<i>Fachanwalt</i>) tegutsemiseks (vt konkreetsele valdkonnale spetsialiseerunud advokaate käsitleva õigusakti (<i>Fachanwaltsordnung – FAO</i>) § 2 lõige 3). ELi õigus on osa spetsialiseerunud advokaatide (<i>Fachanwälte</i>) kohustuslikust koolitusest (vähemalt 10 tundi aastas). Pakutakse ka palju selliseid kursusi – nt perekonnaõiguse, pärimisõiguse, maksuõiguse, kaubandusõiguse, sundtäitmise, lepingute koostamise jms valdkonnas –, kus käsitletakse ELi õiguse tausta. Õiguslik alus: <ul style="list-style-type: none"> föderaalne advokaatide seadus (Bundesrechtsanwaltsordnung – BRAO); konkreetsele valdkonnale spetsialiseerunud advokaate käsitlev õigusakt (Fachanwaltsordnung – FAO); täiendusõpe – föderaalse advokaatide seaduse (BRAO) § 43a lõige 6; ELi õiguse alane koolitus – konkreetsele valdkonnale spetsialiseerunud advokaate käsitleva õigusakti (FAO)

		§-d 14 jj (nt § 14m). Föderaalse advokaatide seadusega (<i>Bundesrechtsanwaltsordnung</i> – BRAO) on reguleeritud kõik küsimused, mis käsitlevad advokaate üldiselt. Seevastu konkreetsele valdkonnale spetsialiseerunud advokaate käsitlevas õigusaktis (<i>Fachanwaltsordnung</i> – FAO) on esitatud eeskirjad, mis käsitlevad advokaatide spetsialiseerumist ja seda, milline peab olema selle advokaadi kvalifikatsioon, kes soovib saada spetsialiseerunud advokaadi (<i>Fachanwalt</i>) ametinimetust.
--	--	---

4. Akrediteerimissüsteemid ja koolituspakkujad

Akrediteerimisvõimalus/-kohustus	Saksamaal puudub ametlik akrediteerimissüsteem. Sellepärast eksisteerib palju koolituskursuste pakkujaid. Koolituspakkujate kursused kiidetakse heaks, kui need vastavad konkreetsele valdkonnale spetsialiseerunud advokaate käsitlevas õigusaktis (<i>Fachanwaltsordnung</i>) sätestatud kriteeriumidele (täidetud peavad olema sisu ja ajaraamistikku käsitlevad tingimused).
Nende koolituspakkujate arv, kes pakuvad täiendusõpet	Advokatuuril puuduvad täpsed andmed Saksamaal tegutsevate koolituspakkujate kohta. On võimalik, et selliseid koolituspakkujaid on üle 50.
Nende koolituspakkujate liik, kes töötavad välja akrediteeritud täiendusõppe kursusi	<ul style="list-style-type: none"> • Advokatuur. • Advokatuuri hallatavad või loodud koolitusorganisatsioonid. • Eraõiguslikud tulunduslikud koolituspakkujad. • Eraõiguslikud või avalik-õiguslikud mittetulunduslikud koolituspakkujad. (Vt eespool akrediteerimisvõimalust käsitlev osa: koolituspakkujad ei vaja akrediteeringut.)
Nende koolituspakkujate arv, kes korraldavad spetsialiseerumiseks ettevalmistavaid koolituskursusi	Selliste koolituspakkujate arvu ei ole võimalik esitada , sest puuduvad andmed selle kohta, kui palju on Saksamaal koolituspakkujaid.
Nende koolituspakkujate liik, kes töötavad välja spetsialiseerumiseks ettevalmistavaid akrediteeritud koolitusi	Saksamaal puudub ametlik akrediteerimine, kuid koolituspakkujad on: <ul style="list-style-type: none"> • advokatuurid ja advokaatide ühendused; • Saksamaa föderaalse advokatuuriga (<i>Bundesrechtsanwaltskammer</i> – BRAK) seotud Saksamaa õigusinstituut (Deutsches Anwaltsinstitut – DAI); • Saksamaa advokaatide ühendusega (<i>Deutscher Anwaltverein</i> – DAV) seotud Saksamaa advokaatide akadeemia (Deutsche Anwalt Akademie – DAA); • eraõiguslikud koolituspakkujad; • kutsekõrgkoolid ja õigusvaldkonna õppeasutused.

Koolituste liigid ja õppemeetodid

Koolituste liigid, mis on heaks kiidetud täiendusõppe või spetsialiseerumisõppe läbimise kohustuse raames	<ul style="list-style-type: none"> • Auditoorsetel koolitustel osalemine; • kaugkoolituse läbimine; • e-õppe moodulite läbimine; • veebiseminari jälgimine; • kombineeritud õppetegevuses osalemine; • koolituskonverentsidel osalemine; • koolitustel osalemine koolitaja või õpetajana; • kirjutamine/avaldamine. 	Osalemine koolitusel, mis toimub teises liikmesriigis: jah , seda võetakse arvesse täiendusõppe kohustuse täitmise hindamisel.
---	---	---

5. Järelevalve koolituse üle		
Täiendusõppe üle järelevalvet tegevad organisatsioonid	Peamised koolituspakkujad on piirkondlikud advokatuurid, Saksamaa õigusinstituut (<i>Deutsches Anwaltsinstitut – DAI</i>) ja Saksamaa advokaatide akadeemia (<i>DeutscheAnwaltAkademie – DAA</i>). Piirkondlikud advokatuurid vastutavad spetsialiseerunud advokaatide (<i>Fachanwälte</i>) täiendusõppe eest.	
Järelevalveprotsess	Spetsialiseerunud advokaadid (<i>Fachanwälte</i>) peavad esitama tõendid (osalemist tõendava sertifikaadi) selle kohta, et nad on osalenud aastas koolitustel kokku vähemalt 10 tundi. Piirkondlikud advokatuurid kontrollivad, kas koolitus vastab kindlaksmääratud nõuetele. Alles siis on advokaadil lubatud jätkata spetsialiseerunud advokaadi (<i>Fachanwalt</i>) ametinimetuse kasutamist.	